

## บทที่ 1

### บทนำ

#### ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะมาถึง การจัดการศึกษาในทางที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศจะสามารถสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมไทย ทั้งยังสร้างความสมดุลและความกลมกลืนของการพัฒนาระหว่างด้านต่าง ๆ ได้ และเพื่อให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยให้เป็นที่ไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ เหมาะแก่กาลเวลาและบริบทของสังคมไทย (กรมวิชาการ, 2543) การจัดการศึกษานั้นจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายด้านด้วยกัน องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดและเป็นหัวใจของการศึกษาคือ หลักสูตร เพราะหลักสูตรเปรียบเสมือนเครื่องชี้แนวทางว่า ควรจะดำเนินการจัดการศึกษาไปในแนวทางใด และหลักสูตรมีความเป็นพลวัตที่มีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพสังคมแต่ละยุคสมัยอยู่เสมอ ในการจัดการศึกษาระดับต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา หรือแม้กระทั่งระดับอุดมศึกษา หลักสูตรในแต่ละระดับต่างมีหลักการ จุดหมาย และโครงสร้างของหลักสูตรที่มุ่งหวังเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านคุณลักษณะไปในแนวทางที่พึงประสงค์ของสังคมที่แตกต่างกัน วิธีการสำคัญที่จะทำให้หลักสูตรที่กำหนดไว้สามารถสัมฤทธิ์ผลได้ตามที่หลักสูตรมุ่งหวังคือ “ การนำหลักสูตรไปใช้ ” นั่นเอง (อมรา เล็กเริงสินธุ์, 2540 : 19 ; ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2543 : 23 ; ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, 2545 : 66 ; เอกรินทร์ สีมหาศาล, 2545 : 72 ; สุนีย์ ภูพันธ์ , 2546 : 2)

การนำหลักสูตรไปใช้นับว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญยิ่งของการพัฒนาหลักสูตร ทั้งนี้เพราะว่าเป็นขั้นตอนที่จะสะท้อนให้เห็นว่า ในทางปฏิบัตินั้น ความมุ่งหมาย เนื้อหา ตลอดจนกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ในหลักสูตร สามารถนำไปปฏิบัติให้สัมฤทธิ์ผลได้มากน้อยเพียงใด มีอะไรที่ยังบกพร่อง มีปัญหาอุปสรรคที่ควรจะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข และผู้ที่จะสามารถให้ข้อมูลได้ดีที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและอาจารย์ผู้สอน ดังที่ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543 : 42) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรในสถานศึกษาก็ต้องรู้จัก และเข้าใจการบริหารหลักสูตรให้เป็นที่ไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2545 : 63) กล่าวว่า ในการ

นำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ ผู้บริหารและครูผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจอย่างชัดเจน

สำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้แทนหลักสูตรระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่าทุกระดับที่กระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งให้ใช้ก่อนหน้านี้ โดยให้เริ่มใช้หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ในโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 เป็นต้นไปนั้น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศที่มุ่งกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา (กรมวิชาการ, 2546: 1-2) เพื่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละแห่งนำข้อมูลสภาพที่เป็นปัญหาหรือความต้องการในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติมาจัดทำสาระของหลักสูตรของตนเอง (วัฒนาพร ระวังทุกข์, 2545 : 14) สำหรับในส่วนของโครงสร้างของหลักสูตร กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียนดังนี้

1. ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เรียนประมาณปีละ 800-1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4-5 ชั่วโมง
2. ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เรียนประมาณปีละ 800-1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4-5 ชั่วโมง
3. ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เรียนประมาณปีละ 1,000-1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 5-6 ชั่วโมง
4. ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เรียนไม่น้อยกว่าปีละ 1,200 ชั่วโมง อย่างน้อยวันละ 6 ชั่วโมง

จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2544 ด้านความสามารถทางวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ระดับประเทศ พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งสามวิชา อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ เมื่อพิจารณาร้อยละของค่าเฉลี่ยความสามารถทางด้านภาษาไทย คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ พบว่านักเรียนมีค่าเฉลี่ยเพียงร้อยละ 46.27, 38.95 และ 32.36 ตามลำดับและเมื่อพิจารณาแนวโน้มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งสามปีการศึกษา (2540, 2543, และ 2544) จะพบว่า วิชาภาษาไทย มีค่าเฉลี่ยลดลงโดยตลอด สำหรับวิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษ มีแนวโน้มค่อนข้างคงที่ในปีการศึกษา 2543 -2544 และในทำนองเดียวกัน จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินส่วนใหญ่มีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง และมีจำนวนนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ค่อนข้างสูงและมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยจาก

ผลการประเมินคุณภาพที่ปรากฏ จะเห็นได้ว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กำลังมีปัญหาในวิชา พื้นฐานอยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วง (กรมวิชาการ, 2544 : 50) และจากผลการประเมินดังกล่าวเมื่อ พิจารณาเปรียบเทียบคุณภาพการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดปัตตานีกับนักเรียนทั้งประเทศและจังหวัดอื่น ๆ ในปีการศึกษา 2544 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งสามวิชามี ค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศและจังหวัดอื่น ๆ อีกหลายจังหวัด ผลจากการเปรียบเทียบ สรุปปรากฏตามตาราง 1 และ 2

ตาราง 1 การเปรียบเทียบร้อยละของคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระดับประเทศ กรุงเทพมหานคร และจังหวัดปัตตานี

วิชา	ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		
	ระดับประเทศ (นักเรียน 694,923 คน)	กรุงเทพมหานคร (นักเรียน 62,915 คน)	จังหวัดปัตตานี (นักเรียน 7,375 คน)
ภาษาไทย	46.27	51.20	41.39
ภาษาอังกฤษ	38.95	46.97	37.61
คณิตศาสตร์	32.36	37.60	31.07

ที่มา : กรมวิชาการ, 2544 : 22-27

ตาราง 2 การเปรียบเทียบร้อยละของจำนวนนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์ แยกตามระดับคุณภาพ ในห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้

จังหวัด	จำนวน นักเรียน	วิชาภาษาไทย			วิชาภาษาอังกฤษ			คณิตศาสตร์		
		ดี	พอใช้	ปรับปรุง	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
ปัตตานี	7,375	9.32	30.26	60.42	1.70	39.93	58.37	2.16	17.95	79.89
นราธิวาส	6,308	15.49	27.73	56.79	3.35	44.33	52.33	5.77	15.04	79.19
ยะลา	5,334	9.06	30.62	60.33	3.21	35.64	61.16	5.16	14.36	80.48
สตูล	3,545	15.15	35.66	49.20	3.78	33.91	62.31	3.22	16.81	79.97
สงขลา	14,025	18.08	34.05	47.87	3.95	36.36	59.69	4.41	16.44	79.15

ที่มา : กรมวิชาการ, 2544 : 28-32

สำหรับการจัดการศึกษาในพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และสงขลา มีองค์ประกอบที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นของประเทศ ทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของประชาชน ทุกองค์ประกอบ ดังกล่าวต่างมีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมาก (สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543 : คำนำ) โดยเฉพาะจังหวัดปัตตานีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีปัญหาในการ จัดการศึกษาค่อนข้างมากดังรายงานของสำนักงานการศึกษาจังหวัดปัตตานี (2544: 34) ได้สรุปปัญหาและอุปสรรคดังนี้คือ

1. ความขาดแคลนบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่
2. การนิเทศติดตามผล ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา น้อยและไม่ต่อเนื่อง
3. ปัญหาจากบุคคลภายนอกโรงเรียน เช่น การลักขโมยวัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียน ผลผลิตนักเรียน ฯลฯ
4. การพัฒนาครูไม่ทั่วถึง บางวิชาไม่มีการประชุม อบรม และสัมมนา
5. ปัญหาการเบิกจ่ายงบประมาณไม่เพียงพอ
6. การจัดสภาพบรรยากาศโรงเรียน ห้องเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนไม่น่าอยู่ ไม่น่าดู และไม่น่าเรียน

นอกจากนี้แล้วยังมีปัญหาอุปสรรคในด้านของคุณภาพการศึกษาผู้เรียน คือ นักเรียน ร้อยละ 85 ใช้ภาษามลายูถิ่นในชีวิตประจำวัน นักเรียนไม่รู้ภาษาไทยไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ส่ง ผลต่อการเรียนวิชาอื่น ๆ นักเรียนขาดการเรียนรู้จากสื่ออื่น ๆ ซึ่งปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวมีผล กระทบต่อการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งต้องรับช่วงต่อนักเรียนเหล่านี้เข้าสู่ระบบ

ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรในสถานศึกษาโดยตรง ต้องดำเนินการหา แนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าวและปรับปรุงพัฒนาการใช้หลักสูตรใหม่แทนหลักสูตรเดิมซึ่งมี ข้อจำกัดอยู่หลายประการตามที่กรมวิชาการ (2545 :1) กล่าวไว้มีดังนี้ คือ

1. การกำหนดหลักสูตรจากส่วนกลางไม่สามารถสะท้อนสภาพความต้องการที่ แท้จริงของสถานศึกษาและท้องถิ่น
2. การจัดหลักสูตรและการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ยังไม่ สามารถผลักดันให้ประเทศไทยเป็นผู้นำด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี ในภูมิภาค จึงจำเป็นต้องปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้คนไทยมีทักษะกระบวนการและเจตคติที่ดีทาง คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความคิดสร้างสรรค์
3. การนำหลักสูตรไปใช้ยังไม่สามารถสร้างพื้นฐานในการคิด สร้างวิธีการเรียนรู้ให้

คนไทยมีทักษะในการจัดการและทักษะในการดำเนินชีวิต สามารถเผชิญปัญหาสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศยังไม่สามารถที่จะทำให้ผู้เรียนใช้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารและการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลายในยุคสารสนเทศ

จากการศึกษาผลการวิจัยและแนวคิดของนักพัฒนาหลักสูตรพบว่า การนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ ดังที่ เรแกนและลีทวูด (Regan and Leithwood, 1974 : 10-69) กล่าวไว้สรุปได้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ 5 ด้าน ได้แก่ (1) ปัจจัยเกี่ยวกับครู ประกอบด้วย ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร เจตคติต่อหลักสูตร ปรัชญาเกี่ยวกับหลักสูตร (2) ปัจจัยเกี่ยวกับหลักสูตร ประกอบด้วย ความชัดเจนของหลักสูตร การฝึกอบรมผู้ปฏิบัติ วิธีการเผยแพร่ความคิดและการปฏิบัติ การนิเทศติดตามผลและการให้ข้อมูลย้อนกลับ (3) ปัจจัยเกี่ยวกับการบริหาร ได้แก่ การสนับสนุนของผู้บริหาร (4) ปัจจัยเกี่ยวกับตัวนักเรียน ประกอบด้วย นิสัยและความสามารถในการทำงาน ทักษะคตินักเรียนต่อกิจกรรมหลักสูตร และ (5) ปัจจัยเกี่ยวกับผู้ปกครอง ได้แก่ เจตคติของผู้ปกครองต่อหลักสูตร

ประมวล เสนาฤทธิ์ (Senarith, 1980 : 135 -138) ได้เสนอปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการปฏิบัติตามแนวการใช้หลักสูตร สรุปได้ 4 ด้าน คือ (1) ปัจจัยเกี่ยวกับตัวครู ได้แก่ เจตคติและความตั้งใจของครู ความสามารถของครู ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร อายุของครู (2) ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ ที่ตั้งโรงเรียน สภาพของโรงเรียน บรรยากาศในโรงเรียน คุณภาพของคณะครู เจตคติและความตั้งใจของครูใหญ่ (3) ปัจจัยเกี่ยวกับหลักสูตร ได้แก่ ความชัดเจนของหลักสูตร ความซับซ้อนของหลักสูตร คุณภาพของการฝึกอบรม การได้มาซึ่งวัสดุอุปกรณ์และทรัพยากร และ (4) ปัจจัยเกี่ยวกับนักเรียน ได้แก่ ความพร้อมของนักเรียน

รวมทั้งรายงานการวิจัยของ กรมวิชาการ (2546 : บทคัดย่อ) ได้กล่าวถึงปัจจัยในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สรุปได้ 2 ด้าน คือ (1) ด้านบุคลากร พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีการบริหารจัดการและทักษะในการบริหารหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีความรู้และมีความตระหนักในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ และชุมชนส่วนใหญ่เห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมในการจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษาในระดับปานกลาง (2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการใช้หลักสูตร พบว่า สถานศึกษามากกว่าร้อยละ 90.0 มีเครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องโรเนียว เครื่องขยายเสียง มีแหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษาเพียงพอในระดับปานกลาง

จากแนวคิดและข้อค้นพบดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์และนำมากำหนดเป็น ตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 5 ปัจจัย รวม 12 ตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับหลักสูตร ประกอบด้วยความชัดเจนของหลักสูตรสถานศึกษา หลักเกณฑ์ของหลักสูตรสถานศึกษา ปัจจัยเกี่ยวกับผู้บริหารประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา การเป็นผู้นำในการ นำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ และการนิเทศการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ ปัจจัยเกี่ยวกับครู ประกอบด้วยเจตคติที่ดีต่อหลักสูตร ความรู้ความเข้าใจในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ ปัจจัยเกี่ยวกับผู้ปกครอง ประกอบด้วยการสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง และปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมในโรงเรียน วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และระบบสารสนเทศ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการนำหลักสูตร สถานศึกษาไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอนในจังหวัดปัตตานี ปัจจัยต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับการนำหลักสูตรไปใช้หรือไม่ หากมีความสัมพันธ์จะอยู่ในระดับใด มีทิศทางใด และมีปัจจัยใดที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีในการทำนายการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ เพื่อนำข้อมูล ที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

### วัตถุประสงค์

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในโรงเรียน มัธยมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอนในจังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในโรงเรียน มัธยมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอนในจังหวัดปัตตานี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2546 ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา ปัจจัยเกี่ยวกับผู้บริหาร ปัจจัยเกี่ยวกับครู ปัจจัยเกี่ยวกับผู้ปกครอง และปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน
2. เพื่อศึกษาระดับการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาใน จังหวัดปัตตานี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2546
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี
4. เพื่อค้นหาปัจจัยที่ใช้เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีในการทำนายการนำหลักสูตรสถานศึกษา ไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี

## สมมติฐาน

1. ปัจจัยเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย ด้านความชัดเจนของหลักสูตรสถานศึกษา ด้านหลักเกณฑ์ของหลักสูตรสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอนในจังหวัดปัตตานี
2. ปัจจัยเกี่ยวกับผู้บริหาร ประกอบด้วย ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการเป็นผู้นำในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ และด้านการนิเทศการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอนในจังหวัดปัตตานี
3. ปัจจัยเกี่ยวกับครูผู้สอน ได้แก่ ด้านเจตคติที่ดีต่อหลักสูตรสถานศึกษา ด้านความรู้ความเข้าใจในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอนในจังหวัดปัตตานี
4. ปัจจัยเกี่ยวกับผู้ปกครอง ประกอบด้วย ด้านการสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอนในจังหวัดปัตตานี
5. ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ประกอบด้วย ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ และด้านระบบสารสนเทศ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอนในจังหวัดปัตตานี
6. ปัจจัยทั้งห้าปัจจัยสามารถเป็นตัวพยากรณ์การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอนในจังหวัดปัตตานีได้

## ความสำคัญและประโยชน์

### ด้านความรู้

1. ทำให้ทราบสภาพปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอนในจังหวัดปัตตานี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2546
2. ทำให้ทราบระดับการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอนในจังหวัดปัตตานี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2546
3. ทำให้ทราบว่าปัจจัยใดบ้างที่สัมพันธ์กับการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอนในจังหวัดปัตตานี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

## ปีการศึกษา 2546

4. ทำให้ทราบตัวพยากรณ์ที่มีผลต่อการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอนในจังหวัดปัตตานี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2546

### ด้านการนำไปใช้

1. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางให้แก่ ครูผู้สอนในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น กล่าวคือ หากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยใดมีความสัมพันธ์กับการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอนในจังหวัดปัตตานี จะได้ปรับปรุงและส่งเสริมได้ถูกต้อง

2. ใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลไปประกอบการช่วยเหลือแนะนำ และสนับสนุนในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ของครูผู้สอนให้เกิดประสิทธิผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

3. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลให้ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา นำสมการพยากรณ์ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปพยากรณ์การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3 ในจังหวัดปัตตานีให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า วิจัย ปัจจัยอื่น ๆ ที่มีส่วนสัมพันธ์กับการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

### ขอบเขตของการวิจัย

#### 1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอนในจังหวัดปัตตานี ซึ่งมีขอบเขตด้านเนื้อหาดังต่อไปนี้

1.1 ปัจจัยเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย ความชัดเจนของหลักสูตรสถานศึกษา และหลักเกณฑ์ของหลักสูตรสถานศึกษา

1.2 ปัจจัยเกี่ยวกับผู้บริหาร ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา การเป็นผู้นำในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ และการนิเทศการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้

1.3 ปัจจัยเกี่ยวกับครู ประกอบด้วย เจตคติที่ดีต่อหลักสูตรสถานศึกษา และความรู้ความเข้าใจในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้

1.4 ปัจจัยเกี่ยวกับผู้ปกครอง คือ การสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง



1.5 ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน  
วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และระบบสารสนเทศ

1.6 การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี  
ซึ่งประกอบด้วยสามขั้นตอน ได้แก่ ขั้นการเตรียมการ ขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ  
ขั้นการวัดและประเมินผลการเรียน

## 2. ขอบเขตของประชากร

### 2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1  
ปีการศึกษา 2546 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา  
ปัตตานี เขต 1 และ 2 ซึ่งมีจำนวนครูผู้สอนทั้งหมด 310 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 17 โรงเรียน

### 2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา  
2546 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี มีจำนวนทั้งหมด 175 คน ซึ่งกำหนดขนาดของ  
กลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane, 1973 : 728) การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มแบบ  
ชั้นภูมิตามสัดส่วนขนาดของกลุ่มประชากรในแต่ละโรงเรียน (Proportional Stratified Random  
Sampling)

## 3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย 5 ปัจจัย รวม 12 ตัวแปร ได้แก่

3.1.1 ปัจจัยเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย

- (1) ความชัดเจนของหลักสูตรสถานศึกษา
- (2) หลักเกณฑ์ของหลักสูตรสถานศึกษา

3.1.2 ปัจจัยเกี่ยวกับผู้บริหาร ประกอบด้วย

- (1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา
- (2) การเป็นผู้นำในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้
- (3) การนิเทศการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้

3.1.3 ปัจจัยเกี่ยวกับครูผู้สอน ประกอบด้วย

- (1) เจตคติที่ดีต่อหลักสูตรสถานศึกษา
- (2) ความรู้ความเข้าใจในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้

3.1.4 ปัจจัยเกี่ยวกับผู้ปกครอง ประกอบด้วย

- (1) การสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง

### 3.1.5 ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ประกอบด้วย

- (1) สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน
- (2) วัสดุอุปกรณ์
- (3) งบประมาณ
- (4) ระบบสารสนเทศ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดปัตตานี ประกอบด้วยกระบวนการ 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการเตรียมการ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และขั้นตอนการวัดและประเมินผลการเรียน

### นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาวิจัยนี้ ได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะของคำที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

1. ปัจจัยเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ ซึ่งประกอบด้วย ความชัดเจนของหลักสูตรสถานศึกษา หลักเกณฑ์ของหลักสูตรสถานศึกษา

2. ปัจจัยเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บทบาทของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา การเป็นผู้นำในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ และการนิเทศการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้

3. ปัจจัยเกี่ยวกับครูผู้สอน หมายถึง บทบาทของครูผู้สอนที่ส่งผลต่อการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ ซึ่งประกอบด้วย เจตคติที่ดีต่อหลักสูตรสถานศึกษา ความรู้ความเข้าใจในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้

4. ปัจจัยเกี่ยวกับผู้ปกครอง หมายถึง บทบาทของผู้ปกครองของผู้เรียนที่ส่งผลต่อการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ ซึ่งประกอบด้วย การสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง

5. ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน หมายถึง องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่ส่งผลต่อการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ ซึ่งประกอบด้วย สภาพแวดล้อมในโรงเรียน วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และระบบสารสนเทศ

6. ความชัดเจนของหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง ความชัดเจนในรายละเอียดของโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา จุดมุ่งหมายของหลักสูตร คำอธิบายรายวิชาในกลุ่มสาระวิชา กิจกรรมการเรียนการสอนและการใช้สื่อการสอน และวัดและการประเมินผลการเรียน ซึ่งจะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถที่จะนำไปปฏิบัติจริงได้ง่ายขึ้น

7. หลักเกณฑ์ของหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดจุดมุ่งหมาย หลักการของหลักสูตรสถานศึกษา มาตรฐานการเรียนรู้ตามช่วงชั้น หน่วยการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมส่งเสริมหลักสูตร และการวัดและประเมินผลการเรียน ที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

8. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถแสดงออกให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาให้แก่ ครูผู้สอนได้รับทราบ เช่น การร่วมจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การประชุมชี้แจงให้ทราบ การตอบข้อซักถาม การร่วมอภิปรายเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา และการเป็นที่ปรึกษาแก่ครูผู้สอนเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา

9. การเป็นผู้นำในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ มีการริเริ่มสร้างสรรค์ในการประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ชุมชนได้ทราบ การสนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตร และมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

10. การนิเทศการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการหรือเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่ผู้บริหารสถานศึกษานำมาใช้เพื่อกระตุ้นและช่วยเหลือครู ผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ การวางแผนในการนิเทศการสอน การเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อสังเกตการสอน การให้คำแนะนำการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดให้มีการฝึกอบรมความรู้เพิ่มเติมระหว่างภาคเรียน การสนับสนุนสื่อและเทคโนโลยีเพื่อช่วยในการนิเทศการเรียนการสอน

11. เจตคติที่ดีต่อหลักสูตรสถานศึกษาของครู หมายถึง ความรู้สึกมั่นใจและเห็นถึงคุณค่าความสำคัญที่มีต่อหลักสูตรสถานศึกษาของครูผู้สอนว่าจะสามารถพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน สามารถสนองความต้องการของผู้เรียน มีความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น สภาพเศรษฐกิจและสังคม ครูผู้สอนสามารถนำไปปฏิบัติได้ง่ายกว่าหลักสูตรเดิม

12. ความรู้ความเข้าใจในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ของครู หมายถึง การที่ครูผู้สอนสามารถแปลงหลักสูตรสถานศึกษาไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามเป้าประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษาโดยมีความรู้ความเข้าใจในหลักการของหลักสูตรสถานศึกษา วัตถุประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกิจกรรมส่งเสริมหลักสูตรสถานศึกษา และการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

13. การสนับสนุนการเรียนของผู้ปกครอง หมายถึง บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนของผู้เรียนทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน ได้แก่ สนใจเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน ให้ความร่วมมือกับครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน บริจาคอุปกรณ์การเรียน การส่งเสริมการเรียนที่บ้าน และการช่วยประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษาให้แก่ชุมชนได้รับทราบ

14. สภาพแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง สิ่งแวดล้อมโดยทั่วไปภายในโรงเรียนซึ่งประกอบด้วย สิ่งแวดล้อมที่เป็นวัตถุสิ่งก่อสร้าง เช่น อาคารเรียน อาคารประกอบต่าง ๆ สนามกีฬา เป็นต้น สิ่งแวดล้อมด้านวิชาการ เช่น บรรยากาศการเรียนการสอน บรรยากาศทางวิชาการ เป็นต้น และสิ่งแวดล้อมทางการบริหาร เช่น การร่วมมือร่วมใจกันในการทำงานของบุคลากร เป็นต้น

15. วัสดุอุปกรณ์ หมายถึง วัตถุหรือสิ่งของต่าง ๆ ที่ใช้สนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน

16. งบประมาณ หมายถึง การวางแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณเพื่อสนับสนุนการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ได้แก่ เงินงบประมาณจากรัฐ เงินอุดหนุนการศึกษาจากภาคเอกชน การจัดหารายได้ของโรงเรียนเพื่อสนับสนุนงบประมาณ

17. ระบบสารสนเทศ หมายถึง การจัดทำระบบข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนเพื่อการประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษาให้ครู บุคลากรภายในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ

18. การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ หมายถึง กระบวนการที่ครูผู้สอนนำหลักสูตรสถานศึกษาไปปฏิบัติจริงกับผู้เรียน ประกอบด้วยกระบวนการ 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนเตรียมการ ขั้นตอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขั้นวัดและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน

18.1 ขั้นการเตรียมการ หมายถึง ขั้นที่ครูผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การวิเคราะห์หลักสูตร การจัดทำแผนการสอน การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ การจัดทำสื่อการสอน การเตรียมเนื้อหาสาระวิชาเรียน

18.2 ขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง ขั้นที่ครูผู้สอนดำเนินการสอนตามแผนการสอนที่กำหนดไว้ ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้แหล่งความรู้และวิทยากรในท้องถิ่น การใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย และการสอนซ่อมเสริม

18.3 ขั้นวัดผลและประเมินผลการเรียน หมายถึง ขั้นที่ครูผู้สอนวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้วิธีการสังเกต พฤติกรรมการเรียน การตอบคำถามของผู้เรียน การใช้แบบทดสอบความรู้และการปฏิบัติงาน

ของผู้เรียน

19. หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง หลักสูตร(ช่วงชั้นที่ 3) ที่โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานีแต่ละแห่ง ได้จัดทำขึ้นภายใต้กรอบแนวทางที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 โดยนำข้อมูลของสถานศึกษาและสภาพชุมชน จุดเด่นหรือเอกลักษณ์ของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติมากำหนดเป็นสาระของหลักสูตร

20. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนหรืออาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1 และ 2 ปีการศึกษา 2546

21. ครูผู้สอน หมายถึง ครู-อาจารย์ทุกคนที่สอนทุกกลุ่มสาระวิชาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2546 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1 และ 2

22. โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในจังหวัดปัตตานี จำนวนทั้งหมด 17 โรงเรียน ซึ่งแต่เดิมเคยสังกัดกรมสามัญศึกษาและไม่รวมโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาและโรงเรียนเอกชน และได้ดำเนินการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2546 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 1 และ 2

